

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ตีพิมพ์ระหว่าง พ.ศ.2521-2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ จัดกลุ่มเนื้อหาทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล จำแนกประเภทและภาษาของทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล และศึกษาการใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และรายงานการประชุม สัมมนา ที่จัดเก็บและให้บริการในหน่วยสนเทศการศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ ที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2521-2555 สรุปผล ดังนี้

1. ประเภทของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล จากสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลจำนวน 823 ชื่อเรื่อง จำแนกเป็นสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือมากที่สุด จำนวน 440 ชื่อเรื่อง รองลงมาเป็น วิทยานิพนธ์ จำนวน 208 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุมสัมมนา จำนวน 123 ชื่อเรื่อง และ น้อยที่สุดเป็นงานวิจัย จำนวน 52 ชื่อเรื่อง

2. ภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีเนื้อหาภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย โดยเป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ จำนวน 557 ชื่อเรื่อง และสิ่งพิมพ์ภาษาไทย จำนวน 266 ชื่อเรื่อง ตามลำดับ เมื่อพิจารณาภาษาของสิ่งพิมพ์จำแนกตามประเภทของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล พบว่า เป็นหนังสือภาษาอังกฤษ มากที่สุด จำนวน 389 ชื่อเรื่อง รองลงมา วิทยานิพนธ์ภาษาไทย จำนวน 184 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุมภาษาอังกฤษ จำนวน 92 ชื่อเรื่อง งานวิจัยภาษาอังกฤษ จำนวน 52 ชื่อเรื่อง หนังสือภาษาไทย จำนวน 51 ชื่อเรื่อง และน้อยที่สุดเป็น รายงานการประชุมภาษาไทย จำนวน 31 ชื่อเรื่อง

3. เนื้อหาหมวดใหญ่ของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีเนื้อหาในหมวด 00 การศึกษาทางไกล มากที่สุด จำนวน 196 ชื่อเรื่อง รองลงมาเป็น เนื้อหาในหมวด 06 วัสดุการสอน จำนวน 165 ชื่อเรื่อง และน้อยที่สุดเป็นมีเนื้อหาในหมวด 05 หลักสูตรและการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 25 ชื่อเรื่อง

เมื่อพิจารณาเนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลแต่ละประเภท หนังสือภาษาอังกฤษ และงานวิจัยภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาในหมวด 00 การศึกษาทางไกล มากที่สุด 140 ชื่อเรื่อง และ 18 ชื่อเรื่องตามลำดับ หนังสือภาษาไทยและวิทยานิพนธ์ภาษาไทย มีเนื้อหาในหมวด 06 วัสดุการสอน มากที่สุด จำนวน 19 ชื่อเรื่องและ 60 ชื่อเรื่องตามลำดับ วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาในหมวด 01 การประยุกต์การศึกษาทางไกล มากที่สุด รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย มีเนื้อหาในหมวด 04 การบริหารจัดการนักศึกษา

มากที่สุด และรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาในหมวด 07 สถาบัน บุคลากรและการจัดการ มากที่สุด

เมื่อพิจารณาความครอบคลุมเนื้อหาตามหมวดใหญ่ของสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท พบ ดังนี้

หนังสือภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมหมวด 00 การศึกษาทางไกล 01 การประยุกต์การศึกษาทางไกล 04 การบริหารจัดการนักศึกษา 06 วัสดุการสอน และ 07 สถาบัน แต่ไม่มีเนื้อหาหมวด 02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ 03 จิตวิทยานักศึกษา และ 05 หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร

หนังสือภาษาอังกฤษ วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ และงานวิจัยภาษาอังกฤษมีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดใหญ่

วิทยานิพนธ์ ภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวด ยกเว้น 02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ และ 05 หลักสูตร การพัฒนาหลักสูตร

รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวด ยกเว้น 03 จิตวิทยานักศึกษา

รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวด ยกเว้น 02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ

4. เนื้อหาหมวดย่อยของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีเนื้อหาหมวดย่อยในแต่ละหมวดใหญ่ แตกต่างกันไป ดังนี้

00 การศึกษาทางไกล

หนังสือภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาครอบคลุมหมวดย่อยทั้งหมด ส่วนสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น มีเนื้อหาหมวดย่อยบางหมวดเท่านั้น หนังสือภาษาไทย มีเนื้อหาเฉพาะ 00 การศึกษาทางไกล ทั่วไป และ 05 ทฤษฎี ปรัชญาการศึกษาทางไกล รายงานการประชุม สัมมนา มีเนื้อหาเฉพาะ 00 การศึกษาทางไกล ทั่วไป วิทยานิพนธ์และภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาหมวดย่อย 10 การวางแผน นโยบายการศึกษาทางไกล สังคมวิทยา การเข้าถึงและอนาคตการศึกษาทางไกล

01 การประยุกต์การศึกษาทางไกล

สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลทุกประเภท ไม่มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดย่อย แต่จะปรากฏเนื้อหาย่อยเพียงบางหมวดเท่านั้น ดังจะเห็นจาก หนังสือภาษาไทย มีเนื้อหา 00 การประยุกต์ ทั่วไป และ 15 การศึกษาระดับอุดมศึกษา หนังสือภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่และการศึกษาต่อเนื่องและสตรี อย่างไรก็ตาม พบว่า วิทยานิพนธ์ภาษาไทย มีเนื้อหาครอบคลุมเกือบทุกหมวดย่อยยกเว้น การฝึกอบรมทางไกลในสถานประกอบการและกลุ่มช่างฝีมือ

02 การเตรียมการ วิธีการเตรียมการ ฯ

หนังสือภาษาอังกฤษ มี เนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดย่อย ยกเว้น หมวดย่อย การฝึกอบรมด้านการค้า งานวิจัย ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหา เฉพาะ หมวดย่อย การเตรียมการสอน การรู้หนังสือ มนุษยศาสตร์ และการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ เนื้อหา เฉพาะหมวดย่อย 15 มนุษยศาสตร์ รายงาน

การประชุม สัมมนา ภาษาไทย เนื้อหา เฉพาะหมวดย่อย การศึกษาด้านสุขภาพ โดยพบว่า หนังสือ ภาษาไทย วิทยานิพนธ์ภาษาไทยและรายงานการประชุม สัมมนาภาษาอังกฤษ ไม่มีเนื้อหาในหมวดนี้

03 จิตวิทยานักศึกษา แรงจูงใจ

วิทยานิพนธ์ภาษาไทยมีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดย่อย หนังสือภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดย่อย ยกเว้น จิตวิทยาการเรียนรู้ วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ ไม่มีเนื้อหาหมวดย่อยจิตวิทยาการเรียนรู้ คุณลักษณะผู้เรียนและสังคมวิทยา การเข้าถึง งานวิจัยภาษาอังกฤษ ไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย จิตวิทยา แรงจูงใจ ทั่วไป จิตวิทยาการเรียนรู้ การคงอยู่ และลาออกกกลางคัน และสังคมวิทยา การเข้าถึง รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาอังกฤษไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย การคงอยู่ และลาออกกกลางคัน สังคมวิทยา การเข้าถึงและการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเรียนแบบเปิด ส่วน หนังสือ ภาษาไทยและรายงานการประชุม สัมมนาภาษาไทยไม่มีเนื้อหาหมวดนี้

04 การบริหารจัดการนักศึกษา

ในภาพรวม พบว่าสิ่งพิมพ์ทุกประเภทไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย การโอนหน่วยกิต เมื่อพิจารณาแต่ละประเภท หนังสือภาษาไทยไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย กระบวนการรับเข้า การประเมินนักศึกษา หนังสือ ภาษาอังกฤษไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย วิทยานิพนธ์ภาษาไทยไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย กระบวนการรับเข้า วิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษมีเฉพาะเนื้อหาหมวดย่อย ระบบสนับสนุนนักศึกษา งานวิจัยภาษาอังกฤษไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย กระบวนการรับเข้า และการประเมินนักศึกษา รายงานการประชุม สัมมนาภาษาไทยและ ภาษาอังกฤษมีเนื้อหาหมวดย่อยเฉพาะ การบริหารและสนับสนุนนักศึกษาและระบบสนับสนุนนักศึกษา

05 หลักสูตรและการจัดการหลักสูตร

ในภาพรวม พบว่า สิ่งพิมพ์ทุกประเภทไม่มีเนื้อหา หมวดย่อย กระบวนการพัฒนาหลักสูตร กระบวนการผลิตหลักสูตร และการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตร เมื่อพิจารณาแต่ละประเภท หนังสือ ภาษาไทยและวิทยานิพนธ์ ภาษาไทย ไม่มีเนื้อหาในหมวดนี้ วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหา เฉพาะ หมวดย่อย การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการ และการประเมินหลักสูตร

06 วัสดุการสอนแหล่งทรัพยากร

ในภาพรวม พบว่า สิ่งพิมพ์ทุกประเภท มีเนื้อหา หมวดย่อยทุกหมวด ยกเว้น วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ และรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย ที่มีไม่ครบทุกหมวดย่อย วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหา หมวดย่อย วัสดุการสอน แหล่ง สื่อ และ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ส่วนรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย ไม่มีเนื้อหา หมวดย่อย วัสดุการเรียนที่เผยแพร่ และ โทรศัพท์

07 สถาบันการบริหารจัดการ

ในภาพรวม พบว่า ไม่มีสิ่งพิมพ์ประเภทใด มีเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดย่อย และสิ่งพิมพ์ทุกประเภท ขาดเนื้อหา หมวดย่อย ทุนการศึกษา เมื่อพิจารณาแต่ละประเภท หนังสือ ภาษาไทย ไม่มีเนื้อหา หมวดย่อย การประเมิน ให้การรับรอง วิทยานิพนธ์ ภาษาไทยไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย การประเมินให้การ

รับรอง วิทยานิพนธ์ ภาษาอังกฤษ มีเนื้อหาย่อย เฉพาะ การบริหารจัดการสถาบันและการพัฒนาสถาบัน งานวิจัยภาษาอังกฤษและรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทยไม่มีเนื้อหาหมวดย่อย สถาบัน บุคลากร การพัฒนาสถาบันและการประเมิน ให้การรับรอง รายงานการประชุม สัมมนาภาษาอังกฤษ ไม่มีเนื้อหา หมวดย่อย การวางแผน นโยบาย การจัดการกลยุทธ์

โดยสรุป สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล มีเนื้อหาหมวด 00 การศึกษาทางไกล มากที่สุด รองลงมา หมวด วัสดุการสอน และหมวดสถาบัน การบริหารจัดการ ขณะที่ยังคงขาดเนื้อหาบางส่วน โดยเฉพาะใน สิ่งพิมพ์ภาษาไทย จำแนกตามหมวดใหญ่ ดังนี้

หมวด 00 การศึกษาทางไกล ไม่มีเนื้อหาย่อยด้านบทบัญญัติ กฎหมายการศึกษาทางไกล งบประมาณ ค่าใช้จ่ายแม้จะมีในหนังสือภาษาอังกฤษ บางชื่อเรื่อง หมวด 01 ไม่มีเนื้อหาส่วนการศึกษา ทางไกลกับกลุ่มพิเศษ ผู้พิการ กลุ่มเชื้อชาติ แรงงาน การศึกษาของกองทัพ กลุ่มช่างฝีมือ หมวด 02 การ เตรียมการ ยังไม่มีเนื้อหาการฝึกอบรมด้านการค้า การสอนการศึกษาทางไกลในสาขาวิชาต่างๆ หมวด 03 จิตวิทยา แรงจูงใจ มีสิ่งพิมพ์จำนวนน้อยโดยเฉพาะในสิ่งพิมพ์ภาษาไทย หมวด 04 การบริหารจัดการ นักศึกษา ไม่มีเนื้อหาการโอนหน่วยกิต หมวด 05 การพัฒนาหลักสูตร ไม่มีเนื้อหาย่อย กระบวนการผลิต หลักสูตร

5. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่นำมาวิเคราะห์ ข้อมูล ได้แก่ หนังสือภาษาไทย จำนวน 48 ชื่อเรื่อง หนังสือภาษาอังกฤษ จำนวน 384 ชื่อเรื่อง รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย จำนวน 31 ชื่อเรื่อง และรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาอังกฤษ จำนวน 92 ชื่อ เรื่อง จากการวิเคราะห์ข้อมูลประวัติการยืมของสิ่งพิมพ์โดยภาพรวม พบว่า พบว่า สิ่งพิมพ์ทุกประเภท ดังกล่าว มีประวัติการยืม

เมื่อจำแนกตามประเภทสิ่งพิมพ์ หนังสือภาษาไทยและรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย มี ประวัติการยืมทุกชื่อเรื่อง ส่วนหนังสือภาษาอังกฤษ มีประวัติการยืม จำนวน 238 ชื่อเรื่อง ไม่มีประวัติการยืม จำนวน 146 ชื่อเรื่อง และรายงานการประชุม สัมมนา ภาษาอังกฤษ มีประวัติการยืม จำนวน 70 ชื่อเรื่องไม่มี ประวัติการยืม จำนวน 22 ชื่อเรื่อง

จำนวนครั้งการยืมของสิ่งพิมพ์แต่ละประเภท มีความแตกต่างกันไป โดยพบว่า หนังสือ ภาษาอังกฤษ มีจำนวนครั้งการยืม มากที่สุด จำนวน 978 ครั้ง รองลงมา รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาอังกฤษ มีการยืม 128 ครั้ง หนังสือภาษาไทย จำนวน 112 ครั้งและน้อยที่สุดเป็น รายงานการประชุม สัมมนา ภาษาไทย มีการยืม 33 ครั้ง

เมื่อจำแนกจำนวนครั้งการยืม ตามช่วงระยะเวลาการตีพิมพ์สิ่งพิมพ์ พบว่า หนังสือภาษาไทย มี จำนวนครั้งการยืม มากที่สุดในช่วง 2544-2548 (2001-2005) จำนวน 33 ครั้ง หนังสือภาษาอังกฤษ มีจำนวน ครั้งการยืม มากที่สุดในช่วง 2539-2543 (1996-2000) จำนวน 297 ครั้ง รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย มีจำนวนครั้งการยืม มากที่สุดในช่วง 2529-2533 (1986-1990) และ 2534-2538 (1991-1995) จำนวน 9 ครั้ง และรายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษ มีจำนวนครั้งการยืม มากที่สุดในช่วง 2529-2533 (1986-1990) จำนวน 49 ครั้ง

เมื่อพิจารณาการยืมสิ่งพิมพ์ ตามช่วงปีที่มีการยืมสิ่งพิมพ์ พบว่าหนังสือภาษาไทย มีการยืมในช่วงปี 2546-2550 (2003-2007) สูงสุด จำนวน 46 ครั้ง หนังสือภาษาอังกฤษ มีการยืมในช่วงปี 2541-2545 (1998-2002) สูงสุด จำนวน 357 ครั้ง รายงานการประชุมสัมมนาภาษาไทย การยืมในช่วงปี 2541-2545 (1998-2002) สูงสุด จำนวน 10 ครั้ง และ รายงานการประชุมสัมมนาภาษาอังกฤษมีการยืมในช่วงปี 2541-2545 (1998-2002) สูงสุด จำนวน 53 ครั้ง

2. อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในหน่วยสนเทศ การศึกษาทางไกล ฝ่ายบริการสนเทศ สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช มีประเด็นที่สำคัญควรนำมาอภิปราย โดยผู้วิจัยอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. ประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล จากผลการศึกษา สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในสำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกเป็น 4 ประเภท ประเภท ได้แก่ หนังสือ วิทยานิพนธ์ งานวิจัย และรายงานการประชุม สัมมนา โดยเป็นหนังสือมากที่สุด รองลงมา วิทยานิพนธ์ งานวิจัยและน้อยที่สุดเป็น รายงานการประชุม สัมมนา สิ่งพิมพ์ทั้ง 4 ประเภท มีการนำเสนอเนื้อหาทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยเป็นภาษาอังกฤษ มากกว่าภาษาไทย ผลการศึกษา ที่พบว่าหนังสือเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีจำนวนมากที่สุดกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เป็นไปตามข้อเท็จจริงของการจัดบริการทรัพยากรสารสนเทศในองค์กรบริการเช่นห้องสมุด ที่จัดหาหนังสือมาบริการมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เนื่องจากหนังสือเป็นสิ่งพิมพ์ที่นำเสนอข้อมูลพื้นฐาน ทฤษฎี ประวัติพัฒนาการ และวิทยาการ อีกทั้งมีการตีพิมพ์เผยแพร่อย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ห้องสมุดสามารถจัดหาเข้ามาให้บริการได้ อีกทั้งเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีความน่าเชื่อถือในการนำไปอ้างอิงทางวิชาการ

อย่างไรก็ตาม ผลการศึกษาที่พบว่ามีสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์ และรายงานการประชุม สัมมนามีจำนวนน้อย ประเด็นวิทยานิพนธ์ ที่มีจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะเนื้อหาด้านการศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาเฉพาะด้าน กอปรกับ ปัจจุบัน การขอสำเนาวิทยานิพนธ์เข้าห้องสมุดต้องขออนุญาตจากเจ้าของงาน ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษา การได้มาจึงมักเป็นการ ได้รับก๊อปปี้จากการจากเจ้าของผลงานที่เป็นนักศึกษา หรือที่ปรึกษา จึงเป็นข้อจำกัดของการจัดหาตัวเล่มมาบริการ อย่างไรก็ตามปัจจุบันผู้ใช้สามารถเข้าถึงวิทยานิพนธ์รูปอิเล็กทรอนิกส์บนเว็บไซต์ของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาของรัฐได้แล้ว ช่องทางดังกล่าวเป็นช่องทางที่สะดวก ส่วนประเด็นรายงานการประชุม สัมมนานั้นเนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์ที่ผลิตและเผยแพร่เฉพาะเมื่อมีการจัดประชุม สัมมนา ทำให้มีการผลิตจำนวนน้อย กอปรกับการเข้าถึงเพื่อจัดหาเข้ามาบริการค่อนข้างยากกว่าการจัดหาหนังสือ เพราะไม่มีวางจำหน่าย แต่ต้องจัดหาโดยวิธีขอรืจจากหน่วยงานที่จัดสัมมนาหรือขอจากบุคลากรที่เข้าร่วมสัมมนา

ในส่วนภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ที่พบว่ามีภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ทั้งโดยรวมและการจำแนกสิ่งพิมพ์แต่ละประเภทตามภาษาของสิ่งพิมพ์ ผลการศึกษาพบว่า สิ่งพิมพ์ทั้ง 4 ประเภท เป็นสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย (ยกเว้นงานวิจัยที่มีภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ แต่งานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้นำมาศึกษา) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในต่างประเทศ มีการจัดทำและเผยแพร่งานวิชาการด้านการศึกษาทางไกลมากกว่าในประเทศ ห้องสมุดสามารถจัดหาเข้ามาให้บริการ ได้อย่างสะดวกและต่อเนื่อง

ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาไทย โดยเฉพาะหนังสือภาษาไทยที่ผลการศึกษาพบว่า มีจำนวนน้อย อาจเป็นเพราะมีการเขียน การผลิต สารสนเทศการศึกษาทางไกลในรูปแบบตำราน้อย เมื่อเทียบกับงานวิจัยการศึกษาทางไกล

2. เนื้อหาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล โดยภาพรวมสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลนำเสนอเนื้อหาครอบคลุมทุกหมวดตามระบบการจัดหมวดหมู่ ICDL โดยสิ่งพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษมีการนำเสนอเนื้อหาการศึกษาทางไกลทั่วไป มากที่สุด รองลงมา เนื้อหาหมวดวัสดุการสอน และสถาบันและการจัดการ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ในหมวด เนื้อหาการศึกษาทางไกลทั่วไป ว่า เป็นหมวดเนื้อหาที่เป็นพื้นฐานหลักของการศึกษาทางไกล ที่นำเสนอเนื้อหา แนวคิด ทฤษฎี ประวัติ พัฒนาการ แนวโน้ม ขณะที่หมวดวัสดุการสอน มีการนำเสนอเนื้อหาในสิ่งพิมพ์เป็นจำนวนมาก เพราะระบบการศึกษาทางไกล เป็นการศึกษาผ่านสื่อ วัสดุการสอน ทำให้มีการผลิตและเผยแพร่เนื้อหาส่วนนี้จำนวนมาก และหลากหลายประเภท กอปรกับมีการผลิต พัฒนา วิจัยสื่อ การสอน เพื่อให้สะดวกในการจัดการเรียนการสอน โดยเฉพาะสื่อสมัยใหม่ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการเรียนทางไกลในสิ่งแวดล้อมเสมือนจริง ส่วนหมวด สถาบันการจัดการ เป็นหมวดที่นำเสนอเนื้อหา การบริหารจัดการสถาบันการศึกษาทางไกล ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาอย่างกว้าง และเฉพาะเจาะจงกับสถาบันการศึกษาแต่ละแห่ง จึงทำให้มีการผลิตและเผยแพร่เนื้อหาหมวดนี้จำนวนมาก และหลากหลายประเภท

3. การใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกล โดยภาพรวม สิ่งพิมพ์ส่วนใหญ่มีประวัติการยืม โดยสิ่งพิมพ์ภาษาไทยมีการยืมทุกชื่อเรื่อง ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ มีการยืมไม่ครบทุกชื่อเรื่อง โดยเฉพาะหนังสือภาษาอังกฤษที่พบว่า ไม่มีการยืมเป็นจำนวนกว่า 140 ชื่อเรื่อง และมีจำนวนมากที่มีการยืมเพียง 1 หรือ 2 ครั้ง ตั้งแต่การจัดซื้อเข้ามา ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะข้อจำกัดด้านภาษา เมื่อเทียบกับสิ่งพิมพ์ภาษาไทยที่มีประวัติการยืมทุกชื่อเรื่อง

จำนวนครั้งการยืมที่พบว่า หนังสือภาษาอังกฤษมีจำนวนครั้งการยืมมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เนื่องจากเป็นสิ่งพิมพ์ที่มีปริมาณมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น อีกทั้งมีเนื้อหาที่หลากหลายครอบคลุมมากกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น เมื่อพิจารณาจำนวนครั้งการยืมกับช่วงระยะเวลาการตีพิมพ์ที่พบว่า สิ่งพิมพ์แต่ละประเภทมีจำนวนครั้งการยืมมากที่สุดในช่วงเวลานั้น เมื่อพิจารณาและวิเคราะห์กลับไป พบว่า จำนวนครั้งการยืมที่สูงที่สุดในช่วงระยะเวลา สัมพันธ์กับจำนวนสิ่งพิมพ์ที่ตีพิมพ์ในช่วงเวลานั้นๆ เช่น หนังสือภาษาไทย มีการยืมในช่วงปี 2546-2550 (2003-2007) สูงสุด จำนวน 46 ครั้ง ซึ่งช่วงระยะเวลาดังกล่าว เป็นช่วงที่มีหนังสือตีพิมพ์จำนวน 16 ชื่อเรื่อง ซึ่งมากกว่าช่วงระยะเวลาอื่น ส่งผลทำให้มีจำนวนการยืมมากกว่าช่วงอื่น เป็นต้น

ช่วงปีที่มีการยืมสิ่งพิมพ์ จากผลการศึกษาที่พบว่า สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ส่วนใหญ่ มีการยืมสูงสุดหรือมากที่สุดในช่วงปี 2541-2545 และ 2546-2550 นั้น เมื่อวิเคราะห์กลับไป พบว่า ในช่วงดังกล่าว เป็นช่วงที่มีการผลิตงานวิชาการงานวิจัยด้านการศึกษาทางไกล จากการเปิดโอกาสให้นักวิชาการเข้ารับการฝึกอบรมเป็นนักวิจัย กอปรกับมีการให้ทุนอุดหนุนการทำวิจัยทางไกล ตลอดจนในช่วงปีดังกล่าว มีการเปิดการเรียนการสอนในระดับบัณฑิตศึกษา ทำให้มีความต้องการค้นคว้าสิ่งพิมพ์ทางไกลเพิ่มมากขึ้นก็เป็นได้

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 การจัดทำทรัพยากรสารสนเทศการศึกษาทางไกล

1) ประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

ผลการจำแนกประเภทและภาษาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่พบว่า ส่วนใหญ่เป็นหนังสือภาษาอังกฤษและวิทยานิพนธ์ภาษาไทย ขณะที่สิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือภาษาไทย งานวิจัยและรายงานการประชุมสัมมนา มีจำนวนน้อย กอปรกับผลการสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่พบว่า มีการใช้สิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษน้อยกว่าสิ่งพิมพ์ภาษาไทย เมื่อนำผลการศึกษามาพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าใช้จ่ายในการจัดหาสิ่งพิมพ์ประเภทหนังสือ พบว่าหนังสือภาษาอังกฤษมีการจัดหาด้วยวิธีการซื้อมากกว่าหนังสือภาษาไทย และมีค่าใช้จ่ายสูงกว่าหนังสือภาษาไทย ขณะที่ผลการศึกษาพบว่า หนังสือภาษาอังกฤษบางรายการไม่มีการใช้เลยนับแต่จัดหาเข้ามา เช่น *planning and development open and distance learning : a quality assurance approach* , 2002 จัดหาด้วยวิธีการจัดซื้อ ในราคา 6,200 บาท ตั้งแต่ปี 2550 แต่ยังไม่มีการใช้ (ยืมออก) หรือ *Funding distance education projects*, 1991 จัดหาด้วยวิธีการจัดซื้อ ในราคา 4,105 บาท เมื่อปี 2538 แต่ยังไม่มีการใช้เช่นกัน เป็นต้น จากข้อมูลดังกล่าว ห้องสมุดอาจเน้นการจัดหาสิ่งพิมพ์ภาษาไทยให้มากขึ้น ส่วนสิ่งพิมพ์ภาษาอังกฤษ ให้ปรับเปลี่ยนจากการจัดหาในรูปแบบสิ่งพิมพ์ที่ต้องมีค่าใช้จ่ายมาเกี่ยวข้อง เป็นการจัดหาในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ซึ่งสามารถเข้าถึงได้ฟรีผ่านเว็บไซต์หน่วยงานและสถาบันการศึกษาทางไกล โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ประเภทวิทยานิพนธ์ รายงานการประชุม สัมมนา บทความวารสาร

2) เนื้อหาของสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

ผลการวิเคราะห์เนื้อหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล ที่พบว่า สิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลที่จัดเก็บและให้บริการในห้องสมุดยังขาดเนื้อหาด้านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอน การเผยแพร่และประชาสัมพันธ์หลักสูตรทุนการศึกษา กฎหมายและบทบัญญัติ การโอนหน่วยกิต และการฝึกอบรมวิชาชีพทางไกล ห้องสมุดจึงควรจัดหาสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลให้ครอบคลุมเนื้อหาเหล่านี้ หรืออาจจัดหาในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่เผยแพร่บนเว็บไซต์

3.1.2 การดำเนินการกับสิ่งพิมพ์ที่มีการใช้น้อยหรือ ไม่มีการใช้

ผลการสำรวจการใช้สิ่งพิมพ์ที่พบว่า มีสิ่งพิมพ์จำนวนหนึ่งที่มีการใช้น้อยมาก และมีจำนวนหนึ่งไม่มีการใช้เลยตั้งแต่การจัดซื้อเข้ามา ห้องสมุดควรดำเนินการกับสิ่งพิมพ์เหล่านี้ โดยอาจนำสิ่งพิมพ์ปัจจุบันที่มีการใช้น้อยมาจัดแสดงหรือแนะนำ ประชาสัมพันธ์บนเว็บไซต์สำนัก ส่วนสิ่งพิมพ์เก่าและมีเนื้อหาไม่ทันสมัย อาจพิจารณาจำหน่ายออก

3.1.3 การผลิตสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกล

ผลการศึกษารุ่นนี้ อาจก่อให้เกิดแรงบันดาลใจแก่นักวิชาการ ผู้สอน ในการผลิตสิ่งพิมพ์การศึกษาทางไกลให้ครอบคลุมเนื้อหา และรูปแบบ โดยอาจผลิตในรูปแบบอื่นนอกจากสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่เข้าถึงผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต อันเป็นช่องทางที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการจัดทำต้นฉบับและยังเป็นช่องทางที่สะดวกในการเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้อย่างกว้างขวาง

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 สำรวจการใช้ทรัพยากรสารสนเทศด้านการศึกษาทางไกลผ่านระบบการยืมคืนห้องสมุดอัตโนมัติ

(circulation transaction log)

3.2.1 วิเคราะห์เนื้อหางานวิจัยด้านการศึกษาทางไกลจากบทความที่ตีพิมพ์ในวารสารด้านการศึกษา

ทางไกลต่างประเทศที่จัดเก็บและให้บริการในห้องสมุด